

BIOLOŠKE I LOVNE ZNAČAJKE SRNE (*Capreolus capreolus* L.)

Zubak, Snježana

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:130042>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-09**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Snježana Zubak, apsolvant

Preddiplomski sveučilišni studij smjera Agroekonomika

BIOLOŠKE I LOVNE ZNAČAJKE SRNE (*Capreolus capreolus L.*)

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Snježana Zubak, absolvent

Preddiplomski sveučilišni studij smjera Agroekonomika

BIOLOŠKE I LOVNE ZNAČAJKE SRNE (*Capreolus capreolus L.*)

Završni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

1. prof. dr. sc. Tihomir Florijančić, predsjednik
2. izv. prof. dr. sc. Siniša Ozimec, mentor
3. doc. dr. sc. Ivica Bošković, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ZOOLOGIJSKA SISTEMATIKA SRNE	2
3. BIOLOŠKA I EKOLOŠKA OBILJEŽJA SRNE	3
3.1. Izgled i građa tijela	3
3.2. Rasprostranjenost i stanište	6
3.3. Način života	7
3.4. Hranidba	8
3.5. Razmnožavanje	9
3.6. Bolesti i neprijatelji	10
3.7. Lovni status	11
4. OCJENJIVANJE TROFEJA SRNE	12
5. ZAKLJUČAK	18
6. POPIS LITERATURE	19
7. SAŽETAK	20
8. SUMMARY	21
9. POPIS SLIKA	22
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	

1. UVOD

Srna je šumska životinja iz porodice jelena koja je zemljopisno rasprostranjena na većini područja Europe i jednom dijelu Azije. Srna je najplemenitija, a i najdražesnija divljač naših lovišta. Duga je oko 1,3 m, tjelesne mase od 15 do 27 kg. Dlaka joj je ljeti smeđkasta, a zimi sivkasta. Odrastao mužjak (srndać ili srnjak) ima rogovlje s trima parošcima. Hrani se travom, zeljastim biljkama, plodovima.

Od osjetila srna ima dobro razvijen okus, sluh i njuh. Vid je slabo razvijen jer je srnino oko astigmatično te vidi samo veće predmete i to nejasno, a najbolje opaža kretanje. Po načinu života i ponašanju srna je pretežno danja životinja s maksimumom kretanja popodne i u večernje sate.

Srna je naša autohtona vrsta divljači koja prema zakonskoj i lovnoj podjeli pripada u krupnu, dlakavu divljač, zaštićenu lovostajom.

2. ZOOLOGIJSKA SISTEMATIKA SRNE

Prema zoologijskoj sistematici srna je razvrstana na sljedeći način:

- Carstvo: Životinje (Animalia)
- Koljeno: Svitkovci (Chordata)
- Razred: Sisavci (Mamalia)
- Red: Parnoprstaši (Artiodactyla)
- Porodica: Jeleni (Cervidae)
- Potporodica: Nepravi jeleni (*Odocoileinae*)
- Rod: Srna (*Capreolus*)
- Vrsta: Srna obična *Capreolus capreolus* (Linnaeus 1758.)

Mužjaka nazivamo srnjak ili srndać, a odrasla ženka koja se već lanila zove se srna. Ženka u dobi od 9 mjeseci pa do lanjenja zove se dvizica. Mlado do 31. ožujka iduće godine života zovemo lane. Srnjačićem godišnjakom nazivamo mužjaka do čišćenja prvih rogova (Mustapić i sur., 2004.).

3. BIOLOŠKA I EKOLOŠKA OBILJEŽJA SRNE

3.1. Izgled i građa tijela

Mužjaci u pravilu jedini nose rogove (Slika 1). Vitke i duge noge omogućavaju joj visok i dugačak skok te bijeg uzbrdo. Dužina tijela od vrha njuške do korijena repa iznosi 130-140 cm, visina u grebenu dostiže oko 75 cm, dok je rep dugačak do 5 cm. Ženke (Slika 2) su manje i lakše od mužjaka. Masa mužjaka iznosi od 20 do 30 kg, a kod ženki 17 do 25 kg.

Odrasla srneća divljač, pravilno razvijenog zubala, ima 32 stalna zuba dok lane ima 20 mliječnih zuba. Tijelo srne prekriva duža pokrovna dlaka, među kojom je skrivena kraća koverčava poddlaka. Ljetna dlaka srneće divljači je kratka crvenkastosmeđe boje, dok je zimska dlaka duža sivosmeđe boje. Srne se linjaju u proljeće i jesen, starija grla i bolesne jedinke kao i gravidne ženke nešto kasnije. Promjena dlake je uočljiva na proljeće kada zimska dlaka opada, tako da se na srnećem tijelu naziru crvenkasti otoci proljetne dlake.

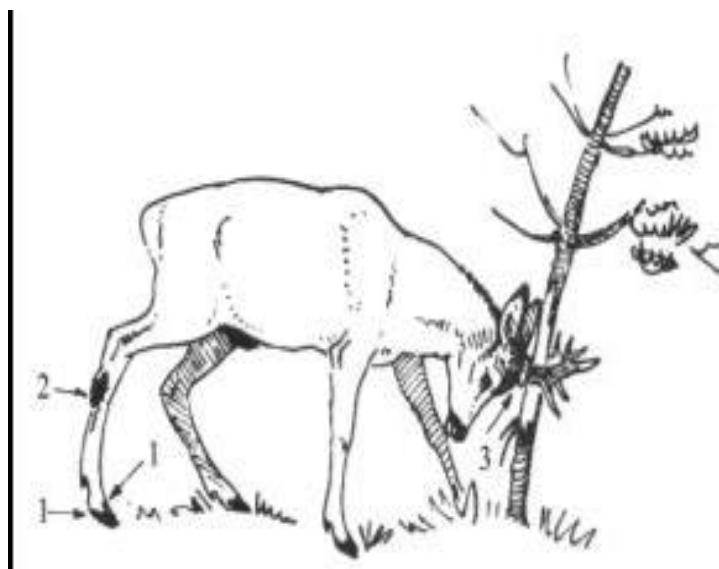
Slika 1. Srnjak (Izvor: Arhiv Zavoda za lovstvo, ribarstvo i pčelarstvo).

Slika 2. Srna s lanetom

(Izvor: <http://www.zec-porec.hr/index.php?id=29>)

Kod srna je posebnost kože je u tome što na pojedinim mjestima sadrži lojne i mirisne žlijezde. Produkt mirisnih žlijezda su specifične mirisne izlučevine. Sve mirisne žlijezde (Slika 3) imaju posebnu ulogu pri prepoznavanju, otkrivanju kretanja divljači, obilježavanja teritorija i parenja. (Janicki i sur., 2007.)

Slika 3. Mirisne žlijezde srneće divljači (1. Međuprstna mirisna žlijezda; 2. Potkoljenska mirisna žlijezda; 3. Čeona mirisna žlijezda). (Izvor: Tucak i sur., 2006.)

Srnjak dobiva rogove već u prvoj godini i to tako da se već u jeseni počinju pod kožom na glavi raspoznavati zametci budućih parožaka. Kad nastane zima, srnjak mijenja svoje šaroliko ruho, a istodobno se na čelu pojavljuju sitni češerići. Rogovlje je smeđasto žute, ponekad i bjelkaste boje, dugačko oko 8-10 cm. Srnjak nosi rožčice preko ljeta i jeseni, a otpadaju mu tek u prosincu. a tri mjeseca se ponovo razvije novo kosmato rogovlje. Ovo se rogovlje ipak razlikuje od prvoga rogovlja. Rijetkost je da se kod srndaća u starijih godina razdvoje dva vršna parožaka. Ovako rijetkim rogovljem odlikuju se i naši hrvatski srndaći, kod kojih je rogovlje svojom jakošću, veličinom i širinom na glasu. (Žaver Kesterčanek, 1896.).

U srna se rožišta rijetko razvijaju (Slika 4), a ako se i pojave, najčešće u starijih srna, rogovlje je znatno slabije u usporedbi s rogovljem srnjaka (Mustapić i sur., 2004.).

Slika 4. Zakržljalo rogovlje kod srne

(Izvor: http://www.ekolss.com/subotica_lovci_i_dogadjaji.htm)

3.2. Rasprostranjenost i stanište

Prije 20.000 godina kada je završilo ledeno doba, započeo je prodor srne prema sjeveru. Krenula je migracija u tri glavna smjera: u južnu Europu, Armeniju i Iran te Bliski Istok. Ovaj je rod rasprostranjen gotovo čitavom Europom (Slika 5.) osim sjevera Skandinavije i nekih otoka. U Španjolskoj živi podvrsta (*Capreolus capreolus gargantei*) u vlažnim gorskim područjima. Na sjeverozapadu Europe među najbitnija staništa srna ulaze Škotska i Engleska, dok je u Irskoj srneća divljač bila ponovno naseljena i istrijebljena jos u prošlom stoljeću. U Republici Hrvatskoj je srna obična uz divlju svinju najrasprostranjenija krupna divljač. (Janicki i sur., 2007.)

Slika 5. Područja rasprostranjenosti srne u Europi
(Izvor: <http://www.lhnet.org/eurasian-roe-deer/>)

Kada je riječ o raščlanjenosti staništa, srneća divljač živi u sva tri vegetacijska pojasa: u gorskom, nizinskom i visoko gorskom pojasu.

Najviše je ima u staništima s dužom granicom između polja i šume, u blizini travnjaka i šumskih čistina, te sječina unutar šume. Rado boravi u dolinama kraj potoka, pored mladih šuma i općenito u šumama s bogatim niskim raslinjem.

Posebno valja istaknuti stare šume (100-200 god.), u kojima srneća divljač nalazi pogodna staništa. U takvim uvjetima šumice srnećoj divljači pružaju dobre zaklone poslije skidanja poljoprivrednih kultura u polju.

Sažimajući osobitosti staništa srneće divljači, može se zaključiti da je ona tipični stanovnik šikara s niskim raslinjem. (Tucak i sur., 2001.)

3.3 Način života

Srneća divljač izbjegava život u većim socijalnim formacijama. Okupljaju se u veća krda u razdoblju od kasne jeseni do ranog proljeća čime stječu nužan osjećaj sigurnosti tijekom zime. Udruživanje je opravdano utjecajem negativnih vanjskih čimbenika. Prema porodičnoj strukturi i prema broju članova razlikujemo: nagomilano krdo, porodično krdo i prošireno porodično krdo (Slika 6).

Vođa krda je u pravilu srna-majka, koja okuplja ovogodišnje lanadi i lanadi iz prethodne godine. Majke napuštaju prošlogodišnju lanad jer se u proljeće raspada krdo, što je ujedno i nagovještaj novog ciklusa parenja. Najmanja veličina teritorija za srnjaka iznosi 10 hektara, a može bit od 70-100 ha, ovisno o bonitetu lovišta. Nagon seljenja je u srna izražen, ali ima različit intenzitet kod pojedinih podvrsta. Najizraženiji je kod sibirске srne. U europske srne taj je nagon slabiji, a izraženiji kod planinskih srna zbog nepovoljnih uvjeta okoliša. (Janicki i sur., 2007.)

Slika 6. Krdo srneće divljači

(Izvor: http://static.rtv.rs/slike/2014/03/18/srna-srne_660x330.jpg)

3.4. Hranidba

Selektivnost u izboru hrane je karakteristična za ishranu srneće divljači. Srna za razliku od ostalih pripadnika porodice jelena, pažljivo izabire hranu (Slika 7).

Slika 7. Hranidba srne

(Izvor: <http://pugos-gradnja.hr/wp-content/uploads/2014/09/srni.jpg>)

Osim brsta, srneća divljač voli i šumsko voće, jagode, borovice, divlje jabuke i razne bobice. Srna daje prednost mekom lišću, mladim izbojcima i pupovima šumskog podrasta. Često uzima i gljive koje su za čovjeka štetne ili otrovne. Hranu pronalazi i u polju, gdje prednost daje mlađim i sočnijim biljkama. (Janicki i sur., 2007.)

3.5 Razmnožavanje

Srne se pare od sredine srpnja do sredine kolovoza, za lijepa i vruća vremena. Karakteristika razmnožavanja srna je da u spolno zrelih srnjaka nema rike i borbe za harem, što je uobičajeno za jelensku divljač. U mjesecu svibnju srnjaci obilježavaju svoj teritorij gdje su u vrijeme parenje sve ženke dobrodošle. Prvo se pare dvizice, a potom starije srne.

Srnjak prati srnu koja se tjera, tijekom 4-5 dana. Srna ne dozvoljava srnjaku parenje prvih nekoliko dana već naoko bježi od njega u velikim krugovima i tad je moguće vidjeti kako srnjak prati srnu u korak pri čemu na tlu ostaju tragovi. Kada jajna stanica postane spremna za oplodnju, srna usporava trčanje u manjim krugovima i dopušta parenje. Srnjak nakon parenja napušta ženku i traži drugu na svom teritoriju. Srnjak oplodi najviše 4-5 ženki. Samo najsnažniji mužjaci sudjeluju u parenju, a tijekom parenja traje 3-4 tjedna.

Druga značajna osobitost u razmnožavanju srneće divljači je usporen razvitak zametka. Graviditet u srna prema tome traje 150 dana, odnosno sa embriotenijom 285-290 dana. Svrha embriotenije je da omogućiti dolazak lanadi na svijet u najboljim vremenskim i prehranbenim uvjetima za život. Parenje u nizini i planinama počinje istovremeno i traje jednako dugo, dok lanjenje u planinama dolazi kasnije. Srna u pravilu olani dvoje, ponekad jedno, a rjeđe troje ili četvero lanadi. Lane je mase 1,2-1,7 kg te spolnu zrelost postiže sa 14 mjeseci. (Janicki i sur., 2007.)

3.6. Bolesti i neprijatelji

Od vanjskih nametnika značajniji su krpelji i jelenska uš (*Lipoptena cervi*). Unutarnji nametnici su razni crijevni nametnici, plućni vlasci te metilji. Od zaraznih bolesti, moguća je pojava bedrenice u bedreničnim distriktima. U svakodnevnim uvjetima od zaraznih bolesti mogu se primjetiti papilomatoza i fibromatoza te proljevi uzrokovani bakterijom *Escherichia coli*. U novije vrijeme učestali su slučajevi trovanja kemijskim sredstvima koja se rabe u poljoprivredi kao što su pesticidi.

Vuk, psi skitnice, ris, lisica i kuna zlatica su neprijatelji srna, a po lanad još i sova ušara, velika lasica i divlja mačka. Za srne je opasan visok snijeg, a ako se na snijegu napravi ledena pokorica srna može ozlijediti noge. Osim snijega, štetu srnama nanose poplave i požari te poljoprivredna mehanizacija. (Janicki i sur., 2007.) U posljednje vrijeme izraženo je stradavanje srneće divljači u cestovnom prometu (Slika 8).

Slika 8. Mlada srna stradala uslijed naleta na cestovno motorno vozilo.
(Izvor: Arhiv Zavoda za lovstvo, ribarstvo i pčelarstvo).

3.7. Lovni status srne

Prema odredbama Zakona o lovstvu (NN 140/05, 75/09, 153/09, 14/14), srna obična u Republici Hrvatskoj ima status krupne divljači, zaštićene lovostajom.

Pravilnik o lovostaju (NN 67/10., 87/10., 97/13.) određuje zabranu lova – lovostaj, ovisno o biološkim svojstvima divljači i ekološkim uvjetima u kojima obitavaju.

Za srnu običnu određena su sljedeća razdoblja lovostaja: od 1. listopada do 30. travnja za srnjaka; od 1. veljače do 30. rujna za srnu i lane.

U razdoblju izvan lovostaja dopušteno ih je loviti.

4. OCJENJIVANJE TROFEJA SRNE

Pod lovačkim trofejom podrazumijevamo dio tijela divljači koji simbolizira kompletan lovački doživljaj i sva uzbuđenja u lovu na određenu vrstu divljači (Andrašić, 1984.). Riječ trofej dolazi od grčke riječi tropaion, a označava ono što otklanja, odbija (Frković, 2006.).

Lovačke trofeje ocjenjujemo po jedinstvenim mjerilima – formulama, metodama i obrascima Međunarodnog savjeta za lov i zaštitu divljači (CIC). Trofeje ocjenjuje ovlaštena komisija od najmanje tri člana – koji imaju položen ispit za ocjenjivača trofeja divljači. O stečenim trofejama korisnik lovišta mora voditi propisanu evidenciju. (Darabuš i Jakelić, 2002.).

Ocjena lovačke trofeje izražava se brojem točaka (poena, bodova). Ukupan broj točaka dobiva se zbrajanjem ili oduzimanjem vrijednosti pojedinih elemenata trofeje koji su navedeni na obrascu trofejnog lista. Moženjem svakog elementa trofeje s određenom konstantom dobije se vrijednost mjerljivih elemenata. Nemjerljivi elementi trofeje ocjenjuju se gledanjem, u okviru točaka propisanih za dodatke. Formule i metode za ocjenjivanje trofeja izvaneuropskih vrsta divljači, uključujući i rogove europskog sjevernog jelena, svode se na mjerenje, zbrajanje i oduzimanje izmjerenih vrijednosti.

Za utvrđivanje mjerljivih elemenata trofeje propisan je i sljedeći pribor:

- savitljiva mjerna vrpca duga 2 m i široka 5 mm
- metalna precizna promjerka, velika i mala
- dva ravnala s milimetarskom podjelom
- obrazac ocjenskog lista
- precizna obična vaga
- specijalna hidrostatska vaga

Pored toga što predstavlja lovcu uspomenu na uspješan lov na određenu vrstu divljači, trofej pokazuje kvalitetu lovišta i razinu lovnog gospodarenja (Slika 9). Stoga, kada se stekne kapitalni trofej, čast je i priznanje lovištu iz kojeg potječe te lovoovlašteniku čijom je zaslugom uzgojen vrijedan trofej.

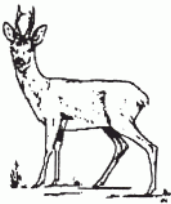

Slika 9. Trofeji rogova srnjaka izloženi na Sajmu lova i ribolova u Osijeku.

(Izvor: Arhiva Zavoda za lovstvo, ribarstvo i pčelarstvo)

Obrasci trofejnih listova za sve trofeje propisani su Pravilnikom o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima (NN 92/08.). Za ocjenjivanje trofeja srne obične primjenjuje se obrazac TL-4 (Slika 9).

Sva vaganja u kilogramima (kg) svodimo na dekagrame (dag), i preciziramo mjerenje u gram (g). Rogovlje važno u pravilu 3 mjeseca nakon ulova. Važno li prije, moramo od dobijene težine odbiti 10 % radi predviđenog sušenja. Pri ocjenjivanju rogovlja srnjaka obvezno je navesti obujam (volumen). Pomoćna metoda s konstantom 0,23 kod ocjenjivanja srnjakova rogovlja nije dopuštena. Ocjenjuje li trofeje na izložbi međunarodna komisija, pod pokroviteljstvom Međunarodnog savjeta za lovstvo i zaštitu divljači (CIC), ocjena objavljena u službenom katalogu takve izložbe ima trajnu međunarodnu vrijednost.

Prema podacima dostupnima na internetskoj stranici Hrvatskog lovačkog saveza, trenutno najjači trofej srnjaka u Republici Hrvatskoj ocijenjen je sa 196,68 CIC bodova, a potječe od srnjaka odstrijeljenog 2009. u lovištu Podravlje (<http://www.hls.com.hr/trofeistika-2/>). Prvo mjesto na svjetskoj listi trofeja zauzima rogovlje srnjaka ocijenjeno s 246,9 CIC bodova, a trofej je stečen 1983. godine u Švedskoj (Šelmić i Gačić, 2011.)

	 REPUBLIKA HRVATSKA TROFEJNI LIST SRNJAK <i>(Capreolus capreolus L.)</i>
Način lova .... Starost divljači procijenjena na ..... godina, bruto težine od ..... kg i neto težine (bez iznutrica, glave i nogu do koljena) ..... kg. Napomena	Lovac ..... Adresa .... (država) Broj lovačke iskaznice: ..... odstrijelio je dana ..... u lovištu ..... kod ovlaštenika prava lova .... Rogovi srnjaka ocijenjeni su s ..... točaka. № 12345678

Izdaje Hrvatski lovački savez

PODACI O MJERENJU ROGOVA SRNJAKA						
Red. broj	Elementi mjerenja	Jed. mjere	Mjera	Sred. mjera	Faktor	Broj točaka
1.	Duljina roga	lijevog	cm		0,50	
		desnog				
2.	Težina rogova *	g	Bruto			
			Vlagu			
			Rez			
	Odbitak na:	Neto	0,1 / 0,23			
3.	Volumen rogova	cm ³			0,3	
4.	Raspon rogova	cm	Odnos raspona prema srednjoj dužini 0 - 4			
						Zbir točaka od 1 - 4

* Izmimno od formula CIC-a kod ocjene trofeja srne obično - srnjak, dozvoljava se upotreba faktora 0,23 za težinu i volumen rogova, za trofeje čija neto težina nije veća od 250 grama.

Zbir točaka od 1 - 4			
Red. broj	Elementi ocjenjivanja	Mogući broj točaka	Broj točaka
Dodaci na:			
5.	Boja rogova	0-4	
6.	Ikričavost	0-4	
7.	Ružice	0-4	
8.	Šiljke parožaka	0-2	
9.	Pravilnost rogova i dužinu parožaka	0-5	
Zbir točaka od rednog broja 1. do 9.:			
10.	Odbici zbog nepravilnosti rogova	0-5	
Ocjena rogova:			

Članovi komisije:

Mjesto ..... 1. ....
 Datum ..... god. 2. ....
 3. ....

Ovlaštenik prava lova: M.P.

Slika 10. Trofejni list za srnjaka
 (Izvor: <http://www.propisi.hr/print.php?id=2619>)

Elementi izmjere

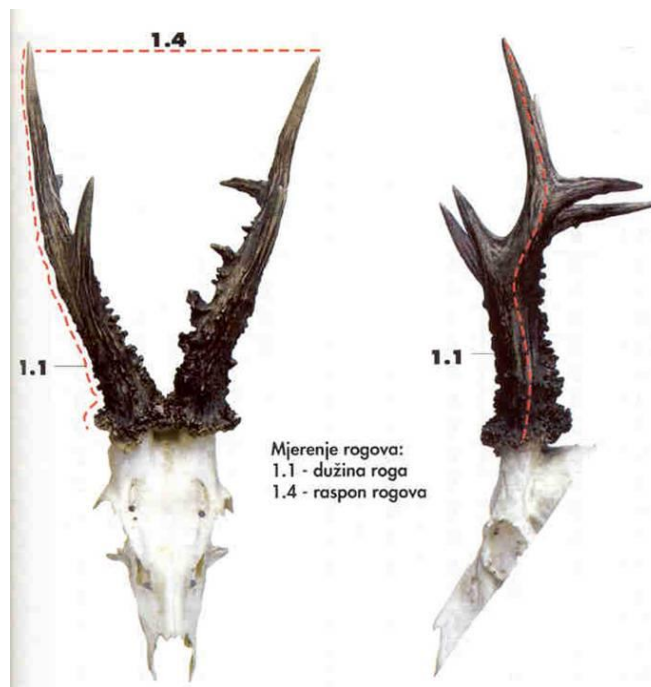
Rogove mjerimo mjernom vrpcom u centimetrima na milimetar točno (Slika 10). Težinu važemo vagom na gram točno, a volumen mjerimo hidrostatskom vagom u cm^3 .

Dužinu lubanje mjerimo sredinom vanjske strane svakog roga od donjeg ruba ruže do vršnog paroška. Preko kuta koje tvore ruža i grana roga vrpcom treba napeti i položiti uz rog prema vrhu, oko 2 cm iznad ruže. Vrpcom treba slijediti sve zakrivljenosti roga. Zbroj dužina obaju rogova dijelimo s 2, tako dobivenu prosječnu dužinu pomnožimo s 0,5 što daje broj točaka.

Težina pravilno otpiljenih i suhih rogova važe se na gram točno. Ako su rogovi s cijelom lubanjom, bez donje čeljusti, od ukupne težine rogova odbije se 90 g. Ako su rogovi s cijelom lubanjom i bez gornjeg zubala, od ukupne težine rogova odbije se 65 g. Od težine svježih rogova odbijemo 10 posto sušenje. Težinu suhih rogova pomnožimo s 0,1 što daje broj točaka.

Volumen rogova utvrđujemo mjerenjem volumena vode koju rogovi uronjeni zajedno s ružom istisnu iz posude s vodom. Rožište i čelenka prilikom uranjanja rogova ne smiju doći u dodir s vodom. Ako su ruže kovastog ili kojeg drugog nepravilnog oblika, treba ih uroniti u vodu tako da dio ruže i rožišta koji su uronjeni u vodu bude jednak dijelu ruže i rožišta koji je ostao iznad vode. Volumen vode najlakše se utvrdi mjerenjem preciznom hidrostatskom vagom. Razlika između težine rogova mjerenih iznad vode, koja je izražena u gramima, i težine rogova uronjenih zajedno s ružama u posudu s vodom, daje volumen u cm^3 , računajući 1 g kao 1 cm^3 vode. Volumen pomnožen s 0,3 daje broj točaka.

Raspon rogova mjerimo na mjestu najvećeg unutarnjeg razmaka između lijeve i desne grane rogova. Raspon izražen u postocima dobijemo ako pomnožimo raspon sa 100 i podijelimo s prosječnom dužinom rogova.

Slika 11. Mjerenje roga srnjaka: 1.1 Dužina rogova; 1.4 Raspon rogova

Dodaci

Boja

Svijetla ili umjetna	0 točaka
Žuta ili svijetlosmeđa	1 točka
Srednjosmeđa	2 točke
Tamnosmeđa	3 točke
Tamna, gotovo crna	4 točke

Ikričavost rogova

Glatki rogovi, gotovo bez ikrice	0 točaka
Slabo ikričavi rogovi	1 točka
Srednje ikričavi rogovi	2 točke
Dobro ikričavi rogovi	3 točke
Vrlo dobro ikričavi rogovi	4 točke

Ruže rogova

Slabe	0 točaka
Srednje	1 točka
Dobre	2 točke
Jake	3 točke
Vrlo jake	4 točke

Šiljci parožaka

Tupi, truli i slabo razvijeni	0 točaka
Tupi, bez sjaja i srednje razvijeni	1 točka
Šiljasti i bijelo polirani	2 točke

Pravilnost i kakvoća

Na ukupno 5 točaka možemo dodati najviše 2 točke za paroške i za pravilnost 3 točke.

Parošci :

Normalni (3,5 do 5 cm)	0 točaka
Dobri (5 do 6 cm)	1 točka
Vrlo dobri (iznad 6 cm)	2 točke

Odbici

Od ukupnog broja od 5 točaka možemo odbiti najviše 2 točke za paroške, i za druge nedostatke 3 točke.

Parošci:

- manjkajući ili kratki, do 2,5 cm dugi
- kratki ili jednostrani
- normalni

5. ZAKLJUČAK

Srna je šumska životinja koja je rasprostranjena na većini područja Europe i jednom dijelu Azije. U zoologijskoj sistematici pripada porodici jelena. Kada pogledamo izgled srne vidimo vitko, skladno i elegantno tijelo koje je vrlo pokretno i lagano. Rep koji imaju je jedva vidljiv, a imaju duge i vitke noge.

Duljina tijela im je do 140 cm, a visina u grebenu je 75 cm. Težina tijela je do 40 kg, ali ona ovisi o godišnjem dobu, spolu i hrani. Srne su odlični plivači te se često kupaju. Boja krzna im se razlikuje u zimi i ljeti, pa je tako zimi kestenjastosiva, a ljeti riđastocrvena. Malo lane je do prvog linjanja smeđe sa bijelim pjegama, a srne mjenjaju dlaku dva puta godišnje, početkom jeseni i u proljeće. Životinje koje su aktivne po danu, a kreću se najviše poslijepodne i navečer. Žive do 15 godina, a ponekad i do 18 godina. Parenje nastupa u polovici srpnja i kolovoza, donosi na svijet jedno lane, kasnije i dva, a rijetko kad tri ili više laneta. Lane postaje spolno zrelo sa 14 mjeseci.

6. POPIS LITERATURE

1. Darabuš, S., Jakelić, I. Z. (2002.): Osnove lovstva. Hrvatski lovački savez, Zagreb
2. Frković, A. (1989.): Lovačke trofeje, obrada, ocjenjivanje i vrednovanje – evropska divljač. Hrvatski lovački savez, Zagreb
3. Janicki, Z., Slavica, A., Konjević, D., Severin, K. (2007.): Zoologija divljači. Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, Zagreb
4. Kesterčanek, F.Ž. (1896.): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb
5. Mustapić, Z. (ur.) (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb
6. Šelmić, V., Gačić, D. (2011): Lovstvo sa zaštitom lovne faune – praktikum. Univerzitet u Beogradu, Šumarski fakultet, Beograd.
7. Tucak, Z., Florijančić, T., Grubešić, M., Topić, J., Brna, J., Dragičević, P., Tušek, T., Vukušić, K. (2001.): Lovstvo. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
8. Tucak, Z., Topić, J., Vratarić, P., Frančeski, N. (2006.): Zaštita divljači. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek

Pravni propisi:

1. Zakon o lovstvu. Narodne novine broj 140/2005., 75/2009., 153/2009., 14/2014.
2. Pravilnik o lovostaju. Narodne novine broj 67/2010., 87/2010., 97/2013.
3. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima. Narodne novine broj 92/2008.)

Internetski izvori:

1. <https://en.wikipedia.org/wiki/Srna>
2. <http://www.hls.com.hr/trofeistika-2>

7. SAŽETAK

Srna (*Capreolus capreolus L.*) je krupna divljač iz porodice jelena, koja je rasprostranjena na većini područja Europe i jednom dijelu Azije. U Republici Hrvatskoj je najrasprostranjenija krupna divljač. Živi u nizinskom, gorskom i visoko gorskom pojasu, možemo ju naći u dolinama kraj potoka, pored mladih šuma i općenito u šumama s bogatim niskim raslinjem. Srneća divljač izbjegava život u većim socijalnim formacijama. Od osjetila srna ima dobro razvijen okus, sluh i njuh, ali vid je slabo razvijen. Srna ima vitko, lagano i vrlo pokretno tijelo. Dužina tijela iznosi 130-140 cm, a visina oko 75 cm. Masa mužjaka kreće se od 20 do 30 kg, a kod ženki 17 do 25 kg. Srne se pare u drugoj polovici srpnja i prvoj polovici kolovoza. Srna ne dozvoljava srnjaku parenje prvih nekoliko dana već naoko bježi od njega u velikim krugovima. Srna donosi na svijet pretežno jedno, a kasnije dva laneta. Prema odredbama Zakona o lovstvu, srna obična u Republici Hrvatskoj ima status krupne divljači, zaštićene lovostajom.

Ključne riječi: srna, *Capreolus capreolus L.*, lov, trofej

8. SUMMARY

Roe deer (*Capreolus capreolus* L.) is a big game from a family of deer, which is widespread in most areas of Europe and part of Asia. In Croatia it is the most common big game. It lives in the lowland, mountainous and high mountainous area, we can find it in the valleys by the stream, in addition to young forests and generally in forests with rich low vegetation. Roe deer avoids life in larger social formations. From the senses red deer has a well-developed taste, hearing and smell, but the vision is poorly developed. Doe has a slender, light and very moving body. The body length is 130-140 cm and height of about 75 cm. The weight of buck is from 20 to 30 kg, while in doe is 17 to 25 kg. Roe deer mating in the second half of July and early August. A doe does not allow to buck mating in the first few days but apparently run away from it in large circles. After pregnancy, doe delivers the one and later two fawns. Under the provisions of the Hunting Act, roe deer in Croatia has the status of large animals, protected by closed season.

Key words: roe deer, *Capreolus capreolus* L., hunt, trophy

9. POPIS SLIKA

Slika 1. Srnjak	3
Slika 2. Srna s lanetom	4
Slika 3. Mirisne žlijezde srneće divljači	4
Slika 4. Zakržljalo rogovlje kod srne	5
Slika 5. Područje rasprostranjenosti srne u Europi	6
Slika 6. Krdo srneće divljači	8
Slika 7. Hranidba srne	8
Slika 8. Mlada srna stradala uslijed naleta na cestovno motorno vozilo	10
Slika 9. Trofeji srnjaka izloženi na sajmu lova i ribolova u Osijeku	13
Slika 10. Trofeni list za srnjaka	14
Slika 11. Mjerenje roga srnjaka	16

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

BIOLOŠKE I LOVNE ZNAČAJKE SRNE (*Capreolus capreolus L.*)

BIOLOGICAL AND HUNTING CHARACTERISTICS OF ROE DEER (*Capreolus capreolus L.*)

Snježana Zubak

Sažetak:

Srna (*Capreolus capreolus L.*) je krupna divljač iz porodice jelena, koja je rasprostranjena na većini područja Europe i jednom dijelu Azije. U Republici Hrvatskoj je najrasprostranjenija krupna divljač. Živi u nizinskom, gorskom i visoko gorskom pojasu, možemo ju naći u dolinama kraj potoka, pored mladih šuma i općenito u šumama s bogatim niskim raslinjem. Od osjetila srna ima dobro razvijen okus, sluh i njuh, ali vid je slabo razvijen. Srna ima vitko, lagano i vrlo pokretno tijelo. Dužina tijela iznosi 130-140 cm, a visina oko 75 cm. Masa mužjaka kreće se od 20 do 30 kg, a kod ženki 17 do 25 kg. Srne se pare u drugoj polovici srpnja i prvoj polovici kolovoza. Srna ne dozvoljava srnjaku parenje prvih nekoliko dana već naoko bježi od njega u velikim krugovima. Srna donosi na svijet pretežno jedno, a kasnije dva laneta. Prema odredbama Zakona o lovstvu, srna obična u Republici Hrvatskoj ima status krupne divljači, zaštićene lovostajom.

Ključne riječi: srna, *Capreolus capreolus L.*, lov, trofej

Summary:

Roe deer (*Capreolus capreolus L.*) is a big game from a family of deer, which is widespread in most areas of Europe and part of Asia. In Croatia it is the most common big game. It lives in the lowland, mountainous and high mountainous area, we can find it in the valleys by the stream, in addition to young forests and generally in forests with rich low vegetation. Roe deer avoids life in larger social formations. From the senses red deer has a well-developed taste, hearing and smell, but the vision is poorly developed. Doe has a slender, light and very moving body. The body length is 130-140 cm and height of about 75 cm. The weight of buck is from 20 to 30 kg, while in doe is 17 to 25 kg. Roe deer mating in the second half of July and early August. A doe does not allow to buck mating in the first few days but apparently run away from it in large circles. After pregnancy, doe delivers the one and later two fawns. Under the provisions of the Hunting Act, roe deer in Croatia has the status of large animals, protected by closed season.

Key words: roe deer, *Capreolus capreolus L.*, hunt, trophy

Datum obrane: 24. rujna 2015.